

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогіки та психології
Кафедра української мови і літератури



О. А. Кузнецова
27 серпня 2019 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКА МОВА
(ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)**

Ступінь бакалавра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 012 Дошкільна освіта;
013 Початкова освіта

Миколаїв – 2019

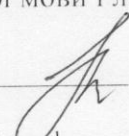
Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Баденкова Вікторія Миколаївна, доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 року

Завідувачка кафедри української мови і літератури  (Рускуліс Л. В.)

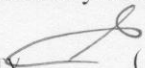
Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету педагогіки та психології

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 року

Голова навчально-методичної комісії  (Чугуєва І. Є.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол № 12 від «27» серпня 2019 року

Голова навчально-методичної комісії університету  (Кузнецова О. А.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» складена Баденковою В. М. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ступеня бакалавра спеціальності 012 Дошкільна освіта; 013 Початкова освіта та відповідно до типової програми дисципліни “Українська мова (за професійним спрямуванням)”, затвердженої наказом МОН України.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: відомості про літературні норми усіх рівнів мовної ієрархії, студіювання особливостей фахової мови, розвиток культури мови, мислення і поведінки особистості.

Міждисциплінарні зв'язки: сучасна українська літературна мова, стилістика української мови, педагогіка.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. **Метою** курсу є підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.

Мета навчальної дисципліни:

- формування комунікативної компетентності студентів;
- набуття комунікативного досвіду, що сприяє розвиткові креативних здібностей студентів та спонукає до самореалізації фахівців, активізує пізнавальні інтереси, реалізує евристичні здібності як визначальні для формування професійної майстерності та конкурентоздатності сучасного фахівця;
- вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: вплив на співрозмовника за допомогою вмілого використання різноманітних мовних засобів, оволодіння культурою монологу, діалогу та полілогу; сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики і термінології свого фаху, вибір комунікативно виправданих мовних засобів, послуговування різними типами словників.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є:

- сформулювати чітко і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності;
- забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;
- розвивати творче мислення студентів;
- виховати повагу до української літературної мови, до мовних традицій.
- сформулювати навички оперування фаховою термінологією, редагування, коригування та перекладу наукових текстів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальні компетентності:

1. Здатність до навчання.
2. Здатність працювати самостійно, готовність удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень.
3. Здатність до аналізу і синтезу.

4. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

5. Здатність застосовувати знання на практиці.

II. Фахові компетентності:

1. Здатність до ґрунтовного засвоєння норм сучасної української літературної мови й практичного оволодіння ними.
2. Володіння вміннями правильно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів; влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності.
3. Володіння вміннями сприймати, відтворювати, редагувати тексти офіційно-ділового й наукового стилів; складати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку.
4. Здатність скорочувати та створювати наукові тексти професійного спрямування, складати план, конспект, реферат тощо, робити необхідні нотатки, виписки відповідно до поставленої мети.
5. Уміння послуговуватися лексикографічними джерелами (словниками) та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури.

III. Надпредметні компетентності

Концептуальна компетентність: знання про мову як багатофункціональну знакову систему і суспільне явище, розуміння основних процесів, що відбуваються в мові, розширення філологічного світогляду.

Контекстуальна компетентність: володіння мовною толерантністю носія національної духовності, шанувальника рідної та інших мов.

Формування *дослідницької компетенції* шляхом удосконалення умінь і навичок самостійної роботи з науково-навчальним текстом, використання різноманітних джерел наукової, довідкової інформації, зокрема електронних, розвиток умінь інформаційної переробки тексту.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Вступ. Основи культури української мови

Тема 1. Державна мова - мова професійного спілкування. Предмет і завдання курсу, його наукові основи. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Професійна мовнокомунікативна компетенція.

Мовні норми. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Нова редакція «Українського правопису».

Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора. Комунікативні ознаки культури мови. Комунікативна професіограма фахівця. Словники у професійному мовленні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовленнєвої культури. Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет. Стандартні етикетні ситуації. Парадигма мовних формул.

Культура усного фахового спілкування. Особливості усного спілкування. Способи впливу на людей під час безпосереднього спілкування. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування. Функції та види бесід. Стратегії поведінки під час ділової бесіди. Співбесіда з роботодавцем.

Етикет телефонної розмови.

Тема 2.

Стилі сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні. Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування. Основні ознаки функціональних стилів. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів. Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності.

Кредит 2. Професійна комунікація

Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності. Спілкування і комунікація. Функції спілкування. Види, типи і форми професійного спілкування. Основні закони спілкування. Стратегії спілкування.

Невербальні компоненти спілкування. Гендерні аспекти спілкування. Поняття ділового спілкування.

Тема 4. Риторика і мистецтво презентації. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Мистецтво аргументації. Техніка і тактика аргументування. Мовні засоби переконування. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу.

Види публічного мовлення. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні і комунікативні принципи презентації. Культура сприймання публічного виступу. Уміння ставити запитання, уміння слухати.

Форми колективного обговорення професійних проблем. Наради, збори, перемовини, дискусії як форми колективного обговорення. Мистецтво перемовин. Збори як форма прийняття колективного рішення. Нарада.

Дискусія. "Мозковий штурм" як евристична форма, що активізує креативний потенціал співрозмовників під час колективного обговорення проблеми. Технологія проведення "мозкового штурму".

Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації. Класифікація документів. Національний стандарт України. Склад реквізитів документів. Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Вимоги до бланків документів. Оформлювання сторінки.

Вимоги до тексту документа. Документація з кадрово-контрактних питань. Резюме. Характеристика. Рекомендаційний лист. Заява. Види заяв. Автобіографія.

Довідково-інформаційні документи. Прес-реліз. Повідомлення про захід. Звіт. Службова записка. Рапорт. Довідка. Протокол, витяг з протоколу.

Етикет службового листування. Класифікація листів. Реквізити листа та їх оформлювання.

Кредит 3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності

Тема 6. Українська термінологія в професійному спілкуванні. Історія і сучасні проблеми української термінології.

Теоретичні засади термінознавства та лексикографії. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія. Термінологія обраного фаху. Способи творення термінів певного фаху. Нормування, кодифікація і стандартизація термінів.

Українські електронні термінологічні словники..

Тема 7. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні. Становлення і розвиток наукового стилю української мови.

Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки. Мовні засоби наукового стилю. Оформлювання результатів наукової діяльності. План, тези, конспект як важливі засоби організації розумової праці. Анотування і реферування наукових текстів. Основні правила бібліографічного опису джерел, оформлювання покликань. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті. Основні вимоги до виконання та оформлювання курсової, бакалаврської робіт. Рецензія, відгук як критичне осмислення наукової праці.

Науковий етикет.

Тема 8. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів. Суть і види перекладу. Буквальний, адекватний, реферативний, анотаційний переклад. Типові помилки під час перекладу наукових текстів українською. Вибір синоніма під час перекладу. Переклад

термінів. Особливості редагування наукового тексту. Помилки у змісті й будові висловлювань.

3. Рекомендована література

Базова

1. Зубков М. Г. Сучасна українська ділова мова : підручн. для ВНЗ. Харків : ВЦ «Весна», 2011.
2. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спрямування: Навчальний посібник. К.: Каравела, 2008.
3. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. К., 1997.
4. Глущик С. В., Дияк О. В., Шевчук С.В. Сучасні ділові папери: Навчальний посібник. К.: Арій, 2009.
5. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення: Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2003.
6. Рускуліс Л. В., Зайцева Т. А. Українська мова (за професійним спрямуванням) [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Миколаїв : Іліон, 2014. 305 с.
7. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. пос.. Київ : ВЦ «Академія», 2010.
8. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.-метод. посіб. для студентів 2-го курсу, які навчаються за спец. 035 «Філологія», 051 «Економіка», 054 «Соціологія» / Нар. укр. акад., [каф. українознавства ; упоряд. Т. М. Берест]. Харків : Вид-во НУА, 2017. 124 с.
9. Українська мова (за професійним спрямуванням): навчальний посібник-практикум / Г. Л. Вознюк, С. З. Булик-Верхола, І. П. Василюшин, М. В. Гнатюк, І. Б. Ментинська, І. Д. Шмілик. 10-е видання, доповнене і виправлене. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 308 с.
10. Шевчук С. В. Ділове мовлення для державних службовців: Навчальний посібник. К.: Арій, 2008. 424 с.
11. Шевчук С. В. Ділове мовлення: Модульний курс: Підручник. К. Арій, 2009.
12. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. 3-тє вид., виправ. і доповнен. К. : Алерта, 2012.
13. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: Підручник. К. : Арій, 2009.

Словники

Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ-Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1728 с.

Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання / С. І. Головащук. Київ : Наук. думка, 2004. 448 с. с.

Головащук С. Російсько-український словник сталих словосполучень. Київ : Наук. думка, 2001. 640 с.

Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. Київ : Рад. школа, 1986. 222 с.

Сучасний словник іншомовних слів / Укл. О. Скопненко, Т. Цимбалюк. Київ : Довіра, 2006. 788 с.

Українська мова: Енциклопедія. Вид. 3-ге, випр. і доп. К. : Видавництво «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана. 2007. 822 с.

Допоміжна

1. Антисуржик: Вчимося говорити ввічливо і правильно поводитися / За заг. ред. О. Сербенської. Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2011. 257 с.

2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ : Либідь, 1991. 254 с
3. Бандура О. З історії української мови. *Дивослово*. 1997. № 1. С. 14–17.
4. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: Видавничий центр "Академія", 2004.
5. Дудик П. С. Стилїстика української мови : навч. пос.. Київ : ВЦ «Академія», 2015.
6. Єрмоленко С. Українська мова серед інших слов'янських. *Дивослово*. 2001. № 3. С. 26–28.
7. Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво: підручник. 2-ге вид., доповн. К. : Алерта, 2018. 216 с.
8. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник/ За ред. Н.Д.Бабич. Чернівці: Книги - XXI, 2005.
9. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 496 с.
10. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура фахової мови: Навч. посіб. К.: ВЦ "Академія", 2007. 360 с.
11. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник/ За ред. Н.Д.Бабич. Чернівці: Книги - XXI, 2005.
12. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура фахової мови: Навч. посіб. К.: ВЦ "Академія", 2007. 360 с.
13. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови: Підручник. К.: Вища школа, 2003. 462 с.
14. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство: Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. Львів: Світ, 1994.
15. Півторак Г.П. Українці: звідки ми і наша мова. К. : Наукова думка, 1993. 200 с.
16. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. 4-те вид., доп. К. : Либідь, 2011. 272 с.
17. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2006. 291 с.
18. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник (ВНЗ IV р. а.) / С.М. Луцак, Н.П. Литвиненко, О.Д. Турган та ін.; за ред. С.М. Луцак. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2017. 360 с.
19. Український правопис. Стереотипне видання. К. : Наук. думка, 1999. 240 с.
20. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / С.П.Бибик, І.Л.Михно, Л.О.Пустовіт, Г.М.Сюта. К.: Довіра; УНВЦ "Рідна мова", 1999.
21. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник. К.: "Академвидав", 2004.
22. Шевчук С. В. Ділове мовлення для державних службовців: Навчальний посібник. К.: Арії, 2008. 424 с.

Електронні ресурси

1. URL : www.litopys.org.ua
2. URL : www.mova.info
3. URL : www.novamova.com.ua
4. Міністерство освіти і науки України Н А К А З 21.12.2009 N 1150 «Про затвердження програм навчальної дисципліни "Українська мова (за професійним спрямуванням)" (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки N 259 (v0259290-10) від 29.03.2010 } URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1150290-09>
5. Сайт <http://www.kulturamovy.org.ua/>, розділ «Мовні труднощі».

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: перевірка виконання індивідуальних завдань, завдань до практичних занять та самостійної роботи, КР, написання рефератів.

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра української мови і літератури



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

О.А. Кузнецова

27 серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКА МОВА
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 012 Дошкільна освіта;

013 Початкова освіта

2019 – 2020 навчальний рік

Розробник: Баденкова Вікторія Миколаївна, доцент кафедри української мови і літератури,
кандидат філологічних наук, доцент  (Баденкова В. М.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри



(Рускуліс Л. В.)

«27» серпня 2019 р.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – презентація на обрану тему	Спеціальність 012 Дошкільна освіта; 013 Початкова освіта	<i>Рік підготовки:</i>	
		I	
		<i>Семестр</i>	
		I	
Загальна кількість годин – 90		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5 год., самостійної роботи студента – 3 год.	Ступінь бакалавра		
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		20	
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		70	
		Вид контролю: залік	

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання: 20 год. – аудиторні заняття, 70 год. – самостійна робота (22 %/78%).

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>зона форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – контрольна робота	Спеціальність 012 Дошкільна освіта; 013 Початкова освіта	<i>Рік підготовки:</i>	
Загальна кількість годин – 90		I	
		<i>Семестр</i>	
		I	
	Ступінь бакалавра	<i>Лекції</i>	
		2	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		6	
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		82	
Вид контролю: залік			

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання: 8 год. – аудиторні заняття, 82 год. – самостійна робота (8 %/92%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Метою курсу є: підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.

Завдання курсу:

- сформувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності;
- забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;
- розвивати творче мислення студентів;
- виховати повагу до української літературної мови, до мовних традицій.
- сформувати навички оперування фаховою термінологією, редагування, коригування та перекладу наукових текстів.

Передумови для вивчення дисципліни: зважаючи на те, що метою курсу є свідоме практичне оволодіння українською літературною мовою, заснованому на вивченні її системи й підсистем, то й пов'язаний він з відповідними дисциплінами, насамперед «Практикум з української мови» тощо. «Історія України» містить цінний матеріал для розуміння загальних напрямків у розвитку мови, коментує процес її виникнення й формування як мови народності.

Робоча програма навчальної дисципліни складається з 3-ох кредитів.

Очікувані результати навчання: знання з дисципліни дадуть чіткі поняття щодо нормативності української літературної мови, підвищать рівень культури усного й писемного мовлення, сформують уважне та критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики; вчителю – забезпечать наукове висвітлення фактів і явищ рідної мови в професійній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальнопредметні:

- уміння аналізувати українську мову в синхронічному аспекті, використовуючи систему основних понять і мовознавчих термінів;
- здатність працювати самостійно, готовність удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень.
- здатність до аналізу і синтезу.
- володіння методами і прийомами аналізу, інтерпретації та трансформації різних видів і типів текстів;
- вміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу з історії української мови;
- знання основних бібліографічних пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису різних джерел;
- володіння сучасними методами і прийомами опрацювання інформації в галузі професійної діяльності.

II. Фахові:

- Здатність до ґрунтовного засвоєння норм сучасної української літературної мови й практичного оволодіння ними.

- Володіння вміннями правильно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів; влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності.
- Володіння вміннями сприймати, відтворювати, редагувати тексти офіційно-ділового й наукового стилів; складати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку.
- Здатність скорочувати та створювати наукові тексти професійного спрямування, складати план, конспект, реферат тощо, робити необхідні нотатки, виписки відповідно до поставленої мети.
- Уміння послуговуватися лексикографічними джерелами (словниками) та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Вступ. Основи культури української мови

Тема 1. Державна мова - мова професійного спілкування. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови.

Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора. Словники у професійному мовленні.

Культура усного фахового спілкування. Особливості усного спілкування.

Тема 2. Мовні норми. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Нова редакція «Українського правопису».

Стили сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні. Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності.

Кредит 2. Професійна комунікація

Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності. Стратегії спілкування.

Невербальні компоненти спілкування. Гендерні аспекти спілкування. Поняття ділового спілкування.

Тема 4. Риторика і мистецтво презентації. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію.

Види публічного мовлення. Технології проведення "мозкового штурму".

Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації. Класифікація документів. Національний стандарт України. Склад реквізитів документів.

Документація з кадрово-контрактних питань. Довідково-інформаційні документи. Етикет службового листування. Класифікація листів.

Кредит 3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності

Тема 6. Українська термінологія в професійному спілкуванні. Теоретичні засади термінознавства та лексикографії. Термін та його ознаки.

Тема 7. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні. Становлення і розвиток наукового стилю української мови.

Тема 8. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	кон	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Вступ. Основи культури української мови						
Тема 1. Державна мова - мова професійного спілкування. Об'єкт, предмет, завдання і значення курсу.						

Професійна мовнокомунікативна компетенція. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора.	10		2			8
Мовні норми. Культура усного фахового спілкування.	10		2			8
Тема 2. Стили сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.	10		2			8
Усього:	30		6			24
Кредит 2. Професійна комунікація						
Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності. Спілкування і комунікація. Невербальні компоненти спілкування. Гендерні аспекти спілкування.	10		2			8
Тема 4. Риторика і мистецтво презентації. Види публічного мовлення.	10		2			8
Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації. Класифікація документів.	10		2			8
Усього:	30		6			24
Кредит 3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності						
Тема 6. Українська термінологія в професійному спілкуванні. Історія і сучасні проблеми української термінології. Термінологія як система.	6		2			4
Тема 7. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні. Оформлювання результатів наукової діяльності. Науковий етикет.	6		2			4
Тема 8. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів.	6		2			4
КР № 1.	12		2			10
Усього:	30		8			22
Усього годин:	90		20			70

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	кон	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Вступ. Основи культури української мови						
Тема 1. Державна мова - мова професійного спілкування. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.	12	2	2			8
Мовні норми. Культура усного фахового спілкування.	10					10
Тема 2. Стили сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.	8					8
Усього:	30	2	2			26
Кредит 2. Професійна комунікація						
Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності. Невербальні компоненти спілкування. Гендерні аспекти спілкування.	14		1			13
Тема 4. Риторика і мистецтво презентації. Види публічного мовлення.	8					8

Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації. Класифікація документів.	8		1			7
Усього:	30		2			28
Кредит 3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності						
Тема 6. Українська термінологія в професійному спілкуванні. Термінологія як система.	9		1			8
Тема 7. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні. Науковий етикет.	12					12
Тема 8. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів.	9		1			8
Усього:	30		2			28
Усього годин:	90	2	6			82

**5. Теми лекційних занять
Заочна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Вступ. Основи культури української мови</i>		
1	Тема 1. Державна мова - мова професійного спілкування. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.	1
	Тема 2. Спілкування як інструмент професійної діяльності.	1
	Разом:	2

**6. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Вступ. Основи культури української мови</i>		
1.	Тема 1. Державна мова - мова професійного спілкування.	2
2.	Мовні норми. Культура усного фахового спілкування.	2
3.	Тема 2. Стили сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.	2
<i>Кредит 2. Професійна комунікація</i>		
4.	Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності.	2
5.	Тема 4. Риторика і мистецтво презентації.	2
6.	Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.	2
<i>Кредит 3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності</i>		
7.	Тема 6. Українська термінологія в професійному спілкуванні.	2
8.	Тема 7. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні.	2
9.	Тема 8. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів.	2
10.	КР №1.	2
	Разом:	20 год.

**Теми практичних занять
Заочна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Вступ. Основи культури української мови</i>		
1.	Тема 1 Державна мова - мова професійного спілкування.	1
	Мовні норми. Культура усного фахового спілкування.	
	Тема 2. Стилї сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.	1
<i>Кредит 2. Професійна комунікація</i>		
2.	Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності.	1
	Тема 4. Риторика і мистецтво презентації.	
	Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.	1
<i>Кредит 3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності</i>		
3.	Тема 6. Українська термінологія в професійному спілкуванні.	2
	Тема 7. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні.	
	Тема 8. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів.	
	Разом:	6 год.

7. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Вступ. Основи культури української мови</i>		
1.	Тема 1. Державна мова - мова професійного спілкування. Об'єкт, предмет, завдання і значення курсу. Професійна мовнокомунікативна компетенція. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора. Мовні норми. Культура усного фахового спілкування. Тема 2. Стилї сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні. <u>Завдання:</u> підготувати опорний конспект з тем; дати письмові відповіді на запитання до блоку самостійної роботи. Опрацювати зміни в новій редакції Українського правопису: виконання вправ і завдань.	24
<i>Кредит 2. Професійна комунікація</i>		
2	Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності. Спілкування і комунікація. Невербальні компоненти спілкування. Гендерні аспекти спілкування. Тема 4. Риторика і мистецтво презентації. Види публічного мовлення. Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації. Класифікація документів. <u>Завдання:</u> скласти тези до теми «Риторика і мистецтво презентації»; підготувати публічний виступ із обраної теми. Написати зразки документів: заява, автобіографія.	24
<i>Кредит 3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності</i>		
3	Тема 6. Українська термінологія в професійному спілкуванні.	22

	Тема 7. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні. Тема 8. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів. <u>Завдання:</u> підготувати опорний конспект з теми; редагування різних текстів. Підготовка до КР.	
Разом:		70 год.

7. Самостійна робота Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Вступ. Основи культури української мови</i>		
1.	Тема 1. Державна мова - мова професійного спілкування. Об'єкт, предмет, завдання і значення курсу. Професійна мовнокомунікативна компетенція. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора. Мовні норми. Культура усного фахового спілкування. Тема 2. Стилi сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні. <u>Завдання:</u> підготувати опорний конспект з теми; дати письмові відповіді на запитання до блоку самостійної роботи. Опрацювати зміни в новій редакції Українського правопису: виконання вправ і завдань.	26
<i>Кредит 2. Професійна комунікація</i>		
2	Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності. Спілкування і комунікація. Невербальні компоненти спілкування. Гендерні аспекти спілкування. Тема 4. Риторика і мистецтво презентації. Види публічного мовлення. Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації. Класифікація документів. <u>Завдання:</u> підготувати публічний виступ із обраної теми. Написати зразки документів: заява, автобіографія.	28
<i>Кредит 3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності</i>		
3	Тема 6. Українська термінологія в професійному спілкуванні. Тема 7. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні. Тема 8. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів. <u>Завдання:</u> підготувати опорний конспект з теми; редагування різних текстів. Підготовка до КР.	28
Разом:		82 год.

8. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Мета: перевірити практичні вміння та навички студентів із вивченого теоретичного матеріалу.

Зміст роботи:

Заочна форма навчання

Підготовка та захист контрольної роботи.

Завдання I (спільне для всіх): написати автобіографію.

Завдання II (за варіантами):

1. *Гендерні аспекти спілкування.*
2. *Мова – інтелектуальний портрет фахівця.*
3. *Віртуальне спілкування і його особливості.*
4. *Невербальні засоби спілкування (у т. ч. у вашій професійній сфері).*
5. *Ваша професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.*
6. *Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Види публічного мовлення (із конкретним невеликим прикладом виступу у вашій професійній сфері).*
7. *Види, типи й форми професійного спілкування. Основні закони спілкування.*
8. *Дискусія. "Мозковий штурм" як евристична форма, що активізує креативний потенціал співрозмовників під час колективного обговорення проблеми. Технології проведення "мозкового штурму".*
9. *Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні, композиційні і комунікативні принципи презентації.*
10. *Види, типи і форми професійного спілкування. Основні закони спілкування.*

Індивідуальне науково-дослідне завдання виконується в окремих зошитах і здається викладачеві до сесії після опрацювання тем.

Денна форма навчання

Підготовка доповіді (презентації) із висвітленням проблем професійної комунікації (тематика зазначена в НМК).

Індивідуальне науково-дослідне завдання виконується на окремих листках (формат А-4), презентується в аудиторії і здається викладачеві.

Робота повинна відповідати вимогам до написання та оформлення студентських навчально-дослідних робіт такого типу. У кінці роботи додається список використаних джерел, оформлений за вимогами.

9. Форми роботи та критерії оцінювання:

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

ОЦІНКА ЕКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64		
E	50-54	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно за правильне виконання всіх завдань, коли відповідь вважається повною, тобто в ній містяться визначення всіх понять, про які йдеться в питанні, проаналізовано об'єкт аналізу, охарактеризовано його семантичні та структурні ознаки. Відповідь повинна бути чіткою і послідовною, насичена термінологією з курсу; визначатися точністю і логічністю; відповідати мовним нормам.

Студенту виставляється дуже добре, якщо він у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти, формулює та обґрунтовує нескладні висновки; може дати порівняльну характеристику мовних діалектних явищ, дає визначення поняттям; самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; встановлює синхронність подій у межах курсу, але допускає несуттєві неточності; незначні мовні огріхи.

Студенту виставляється *добре*, якщо в ході відповіді він розкриває питання, проте не завжди наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу; у мовленні трапляються незначні мовні огріхи.

Студенту виставляється *достатньо*, якщо він володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, поверхово і фрагментарно або володіє частиною навчального матеріалу, уміє застосовувати знання в стандартних ситуаціях, але порушує послідовність і логічність викладу думок. У відповіді трапляються суттєві мовні помилки.

Оцінка «задовільно» (50-54 бали) виставляється тоді, коли студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, його відповіді є недостатніми за обсягом (до 5-6 реплік), елементарними за змістом, зі значною кількістю помилок різного роду.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Оцінка за виконання роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

- структура роботи;
- відповідність змісту темі;
- повнота розкриття питання; максимальна інформативність тексту, чіткий порядок викладу інформації;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи; орфоепічна та орфографічна грамотність.

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний **розподіл балів, які отримують студенти за 3 кредити:**

Поточне оцінювання та самостійна робота								КР	Індивідуальне науково-дослідне завдання	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	50	50	300/100
40	40	20	20	20	20	20	20			

10. Засоби дігностики

Засобами дігностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (повідомлення, реферат, мультимедійна презентація), презентації результатів виконання індивідуального науково-дослідного завдання, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу.

Проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, виконання вправ, тестових завдань, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, читання текстів, переклад; ілюстрація-метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки тощо).

12. Рекомендована література

Базова

Підручники

14. Зубков М. Г. Сучасна українська ділова мова : підручн. для ВНЗ. Харків : ВЦ «Весна», 2011.
15. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спрямування: Навчальний посібник. К.: Каравела, 2008.
16. Глушик С. В., Дияк О. В., Шевчук С.В. Сучасні ділові папери: Навчальний посібник. К.: Арій, 2009.
17. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення: Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2003.
18. Рускуліс Л. В., Зайцева Т. А. Українська мова (за професійним спрямуванням) [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Миколаїв : Іліон, 2014. 305 с.
19. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. пос.. Київ : ВЦ «Академія», 2010.
20. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.-метод. посіб. для студентів 2-го курсу, які навчаються за спец. 035 «Філологія», 051 «Економіка», 054 «Соціологія» / Нар. укр. акад., [каф. українознавства ; упоряд. Т. М. Берест]. Харків : Вид-во НУА, 2017. 124 с.
21. Українська мова (за професійним спрямуванням): навчальний посібник-практикум / Г. Л. Вознюк, С. З. Булик-Верхола, І. П. Василишин, М. В. Гнатюк, І. Б. Ментинська, І. Д. Шмілик. 10-е видання, доповнене і виправлене. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 308 с.
22. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. К., 1997.
23. Шевчук С. В. Ділове мовлення для державних службовців: Навчальний посібник. К.: Арій, 2008. 424 с.
24. Шевчук С. В. Ділове мовлення: Модульний курс: Підручник. К. Арій, 2009.
25. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. 3-тє вид., виправ. і доповнен. К. : Алерта, 2012.
26. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: Підручник. К. : Арій, 2009.

Лексикографічні праці

Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ-Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1728 с.

Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання / С. І. Головащук. Київ : Наук. думка, 2004. 448 с. с.

Головащук С. Російсько-український словник сталих словосполучень. Київ : Наук. думка, 2001. 640 с.

Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. Київ : Рад. школа, 1986. 222 с.

Етимологічний словник української мови: В 7-ми т. / Відп. ред. О.С. Мельничук. К. : Наукова думка, 1982–2012. Т. 1–6.

Сучасний словник іншомовних слів / Укл. О. Скопненко, Т. Цимбалюк. Київ : Довіра, 2006. 788 с.

Українська мова: Енциклопедія. Вид. 3-ге, випр. і доп. К. : Видавництво «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана. 2007. 822 с.

Допоміжна

23. Антисуржик: Вчимося говорити ввічливо і правильно поводитися / За заг. ред. О. Сербенської. Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2011. 257 с.

24. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ : Либідь, 1991. 254 с

25. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К. : Видавничий центр "Академія", 2004.

26. Галузинська Л.І., Науменко Н.В. Українська мова (за професійним спрямуванням): Навчально-методичний комплекс до вивчення дисципліни для студентів усіх спеціальностей заочної форми навчання. К.: НУХТ, 2006. 54 с.

27. Дудик П. С. Стилїстика української мови : навч. пос.. К. : ВЦ «Академія», 2015.

28. Єрмоленко С. Українська мова серед інших слов'янських. *Дивослово*. 2001. № 3. С. 26–28.

29. Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво: підручник. 2-ге вид., доповн. К. : Алерта, 2018. 216 с.

30. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник/ За ред. Н.Д.Бабич. Чернівці: Книги - ХХІ, 2005.

31. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 496 с.

32. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2006. 291 с.

33. Українська мова: Енциклопедія. Вид. 3-ге, випр. і доп. К. : Видавництво «Українська енциклопедія» імені М. П. Бажана. 2007. 822 с.

34. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник (ВНЗ IV р. а.) / С. М. Луцак, Н. П. Литвиненко, О. Д. Турган та ін.; за ред. С. М. Луцак. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2017. 360 с.

35. Український правопис. Стереотипне видання. К. : Наук. думка, 1999. 240 с.

36. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / С. П. Бибик, І. Л. Михно, Л.О.Пустовіт, Г.М.Сюта. К.: Довіра; УНВЦ "Рідна мова", 1999.

37. Шевчук С. В. Ділове мовлення для державних службовців: Навчальний посібник. К.: Арій, 2008. 424 с.

6. URL : www.litopys.org.ua

7. URL : www.mova.info

8. URL : www.novamova.com.ua

9. Міністерство освіти і науки України Н А К А З 21.12.2009 N 1150 «Про затвердження програм навчальної дисципліни "Українська мова (за професійним спрямуванням)" (Із

змiнами, внесеними згiдно з Наказом Мiнiстерства освiти i науки N 259 ([v0259290-10](#))
вiд 29.03.2010) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1150290-09>
10. Сайт <http://www.kulturamovy.org.ua/>, роздiл «Мовнi труднощi».

13. Інформаційні ресурси

1. Глущик С. В., Дияк О. В., Шевчук С.В. Сучасні ділові папери: Навчальний посiбник. К.: Арій, 2009. – Кiлькiсть: 20.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення: Навчальний посiбник. Вiнниця: Нова книга, 2003. – Кiлькiсть: 7.
3. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професiйного спрямування: Навчальний посiбник. К.: Каравела, 2008. – Кiлькiсть: 10.
4. Рускулiс Л. В., Зайцева Т. А. Українська мова (за професiйним спрямуванням) [Текст] : навч. посiб. для студентiв ВНЗ. Миколаiв : Iлiон, 2014. 305 с. – Кiлькiсть: 15.
5. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства iм. О.О.Потебнi; Інститут української мови. К., 1997. – Кiлькiсть: 16.